

આપ-લેની ગમ્મત

ક્રિકેટ મેચ (ક્રિકેટની રમત)

ક્રિકેટ મેચમાં શ્રીલંકાએ ૨૩૫ રન બનાવ્યા.
ભારતે ૧૨૩ રન બનાવ્યા છે. (રમત ચાલુ છે.)
ભારતને જીતવા માટે કેટલા વધારે રનની જરૂર છે?
જીતવા માટે ભારતે ૨૩૬ રન બનાવવા જ પડે.
ભારતને જીતવા માટે $૨૩૬ - ૧૨૩ = ?$
રનની જરૂર છે.

અનુમાન કરો.

જીતવા માટે ભારતને
જરૂર છે.

(અ) ૧૦૦થી વધારે રનની.

(બ) ૧૦૦થી ઓછા રનની.

નં.૧ ટોટલ નં.૩

વિકેટ ૨

છેલ્લો ખેલાડી ૦૧

ઓવર ૩૦

ચાલો બાદબાકી કરીએ.

સૌપ્રથમ ૧ એકમમાંથી

૧ એકમ લઈ લઈએ.

જીતવા માટે રનની જરૂર

ભારતે કરેલા રન —

જીતવા માટે બાકી રન

૨	૩	૬	૧૦૦	૧૦	૧૦	૧	૧	૧	૧	૧
૧	૨	૩	૧૦૦	૧૦	૧૦	૧	૧	૧	૧	૧
૧	૧	૩								

જુઓ આપણી પાસે રહ્યા.

જીતવા માટે ભારતે ૧૧૩ રન કરવા જ પડે.

આ (દાખલો) તમારી જાતે (ગણવાનો) પ્રયત્ન કરો.

ગીતા પાસે તેના પાકિટમાં ૩૬૮ રૂપિયા હતા.

તેણે ૧૨૩ રૂપિયાનું પુસ્તક ખરીદ્યું.

હવે તેના પાકિટમાં કેટલા રૂપિયા રહ્યા ?

તેના પાકિટમાં બાકી રહેલા ₹ ૩૬૮ - ₹ ૧૨૩ = ?

અનુમાન કરો કે,
ગીતાના પાકિટમાં બાકી રહેલા રૂપિયા
(અ) ₹ ૨૦૦ કરતાં વધારે.
(બ) ₹ ૨૦૦ કરતાં
ઓછા.

ગીતાના પાકિટમાં
રહેલા રૂપિયા

પુસ્તકની કિંમત -

૧૦૦	૧૦	૧
૩	૬	૮
૧	૨	૩

૧૦૦	૧૦	૧૦	૧૦	▲	▲	▲	▲
૧૦૦	૧૦	૧૦	૧૦	▲	▲	▲	▲
૧૦૦							

ઉપર કઈ સંખ્યા લખવી અને શા માટે લખવી તેની ચર્ચા શિક્ષકે કરવી.

તમે શરીફાને મદદ કરી શકો?

શરીફાની માતાએ તેને કેટલીક વસ્તુઓ ખરીદવા માટે બજારમાં મોકલી. તેણે તેને ₹ ૨૪૫ આપ્યા. શરીફાએ ₹ ૧૨૭માં ૧ કિગ્રા કપડાં ધોવાનો પાઉડર ખરીદ્યો. દુકાનદારે તેને ₹ ૯૮ પરત કર્યા.

(કિલોગ્રામને કિગ્રા તરીકે દર્શાવાય છે.)

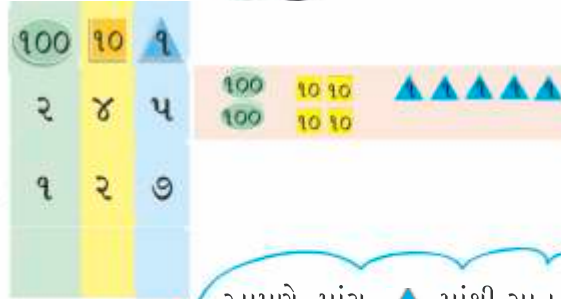
દુકાનદારે તેને બરાબર રૂપિયા પાછા આપ્યા?

ચાલો શોધીએ.

શરીફા પાસે રૂપિયા હતા.

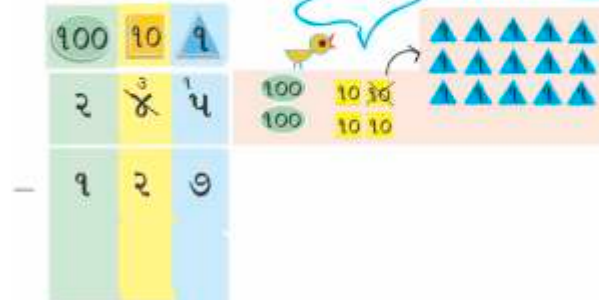
પાઉડરની કિંમત

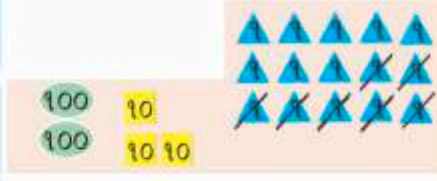
આપણે પાંચ 1 માંથી સાત 1 ન લઈ શકીએ તેથી 10 ઉછીના લાવો.

10 એટલે 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

હવે આપણી પાસે 14 1 થયા.

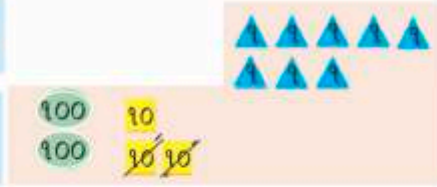

૧૦૦	૧૦	૧
૨	૪	૫
૧	૨	૭
		૮

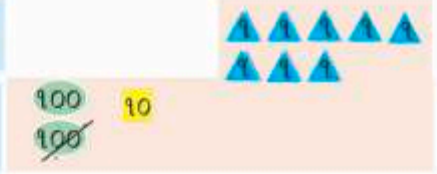
પંદર માંથી સાત
લઈ લો. હવે માત્ર આઠ
બાકી રહ્યા.

૧૦૦	૧૦	૧
૨	૪	૫
૧	૨	૭
	૧	૮

હવે લઈ લો. હવે
ફક્ત એક વધે છે.
(બાકી રહે છે.)

૧૦૦	૧૦	૧
૨	૪	૫
૧	૨	૭
૧	૧	૮

હવે લઈ લો. હવે
ફક્ત એક બાકી
રહે છે.

તેથી બાકી રહેલા ટોકન

તેથી દુકાનદારે શરીફાને ₹ ૧૧૮ આપવાના હતા.

વેપારીએ શરીફાને કેટલા રૂપિયા વધારે આપવા જોઈતા હતા?

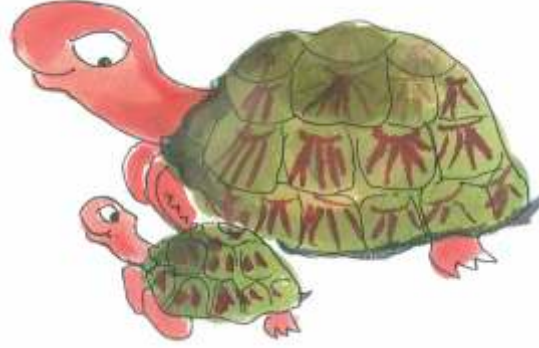
મહાવરો

(૧) બાળ કાયબાની ઉંમર ૩૩ વર્ષ છે. તેની માતા (કાયબી)ની ઉંમર ૧૫૦ વર્ષ છે, તો કાયબી કરતાં બાળ કાયબો કેટલો નાનો છે?

કાયબીની ઉંમર ૧૫૦ વર્ષ

બાળ કાયબાની ઉંમર ૩૩ વર્ષ

100	10	1
૧	૧૦	૧૦
૩	૩	૩
૧	૧	૭

બાળ કાયબો કાયબી કરતાં ૧૧૭ વર્ષ નાનો છે.

(૨) અરવિંદે વાર્તાના પુસ્તકનાં ૬૮ પાનાં વાંચ્યાં છે. ગૌરીએ તે જ પુસ્તકનાં ૮૫ પાનાં વાંચ્યાં છે, તો કોણે વધારે પાનાં વાંચ્યાં છે? કેટલાં વધારે?

10	1
૮	૫
૬	૮

શિક્ષકે કૂટપ્રશ્નોના ઉકેલ માટે કઈ પ્રક્રિયા કરવાની છે તે નક્કી કરવા માટે વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ.

(૩) રીનાએ પોતાના ઘરના વિદ્યુતમીટરનું માપ નોંધ્યું. ગયા મહિનાનું મીટર-માપન ૧૧૮ યુનિટ હતું. આ મહિનાનું મીટરનું માપ ૧૮૩ યુનિટ છે, તો એક મહિનામાં તેણે કેટલી વીજળી વાપરી?

આ મહિનાનું માપ _____

ગયા મહિનાનું માપ _____

100	10	1
૧	૮	૩
૧	૧	૮

તેણે વીજળીના _____ યુનિટ વાપર્યા.

(૪) ખુશબૂએ ₹ ૧૨૫માં શર્ટ ખરીદ્યું અને ₹ ૧૬૫માં પેન્ટ ખરીદ્યું. તો તેણે કુલ કેટલા રૂપિયા ખર્ચ કર્યો?

₹ _____ માં શર્ટ ખરીદ્યું.

₹ _____ માં પેન્ટ ખરીદ્યું.

100	10	1
૧	૬	૫
૧	૨	૫

તેણે બધા મળીને ₹ _____ ચૂકવ્યા.

(પ) નીચેના ઉકેલ શોધો :

$$\begin{array}{r} ૧૭ \\ - ૩ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૧૪ \\ + ૩ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૩૯ \\ - ૧૦ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૧૨ \\ + ૨૪ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૮૬ \\ - ૫૮ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૧૩૯ \\ - ૧૧૦ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૨૩૭ \\ + ૨૧૩ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૩૨૫ \\ - ૨૦૪ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૪૭૪ \\ - ૧૩૬ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૬૪૨ \\ - ૪૧૩ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૪૯ \\ + ૨૦ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૧૩૫ \\ + ૧૪૬ \\ \hline \end{array}$$

(દ) તમારી જાતે તમારા જવાબ ચકાસો :

$$\begin{array}{r} ૨૩૬ \\ - ૧૧૪ \\ \hline ૧૨૨ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૧૨૨ \\ + ૧૧૪ \\ \hline ૨૩૬ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૩૪૦ \\ - ૨૮ \\ \hline ૩૧૨ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૩૧૨ \\ + ૨૮ \\ \hline ૩૪૦ \end{array}$$

સરવાળાનો ઉપયોગ કરીને રાશીની બાદબાકી ચકાસો. દરેક સાચા જવાબ માટે એક ✓ કરો :

$$\begin{array}{r} ૩૮૪ \\ - ૨૪૩ \\ \hline ૧૪૧ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૧૪૧ \\ + ૨૪૩ \\ \hline ૩૮૪ \end{array}$$

✓

$$\begin{array}{r} ૪૬૮ \\ - ૧૩૮ \\ \hline ૨૨૧ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \\ + \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૩૫૬ \\ - ૨૪૭ \\ \hline ૧૧૮ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \\ + \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૪૬૮ \\ - ૨૨૪ \\ \hline ૨૪૪ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \\ + \\ \hline \end{array}$$

(૭) રંગીન ખાનાંઓમાં ખૂટતા અંક લખો :

$$\begin{array}{r} ૭ \\ - ૩ \\ \hline ૫ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૨ \\ - ૧ ૭ \\ \hline ૩ ૨ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ૬ \\ - ૩ \\ \hline ૬ ૦ \end{array}$$

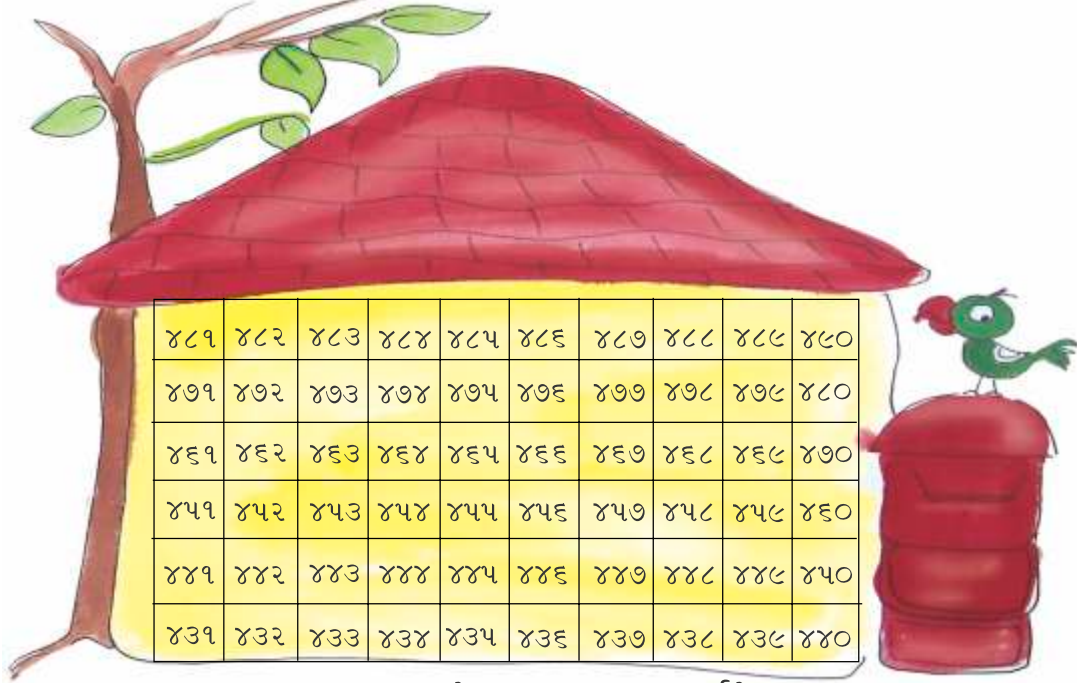
$$\begin{array}{r} ૪ ૪ \\ - ૨ ૩ ૮ \\ \hline ૨ \end{array}$$

શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને ચર્ચા કરવા અને ખોટા જવાબોને સુધારવા (સાચા કરવા) માટે પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ. બાળકોને ભૂલો સુધારવાનું (અદલા-બદલી કરીને) ગમે છે અને આ પ્રક્રિયામાંથી શીખે છે.

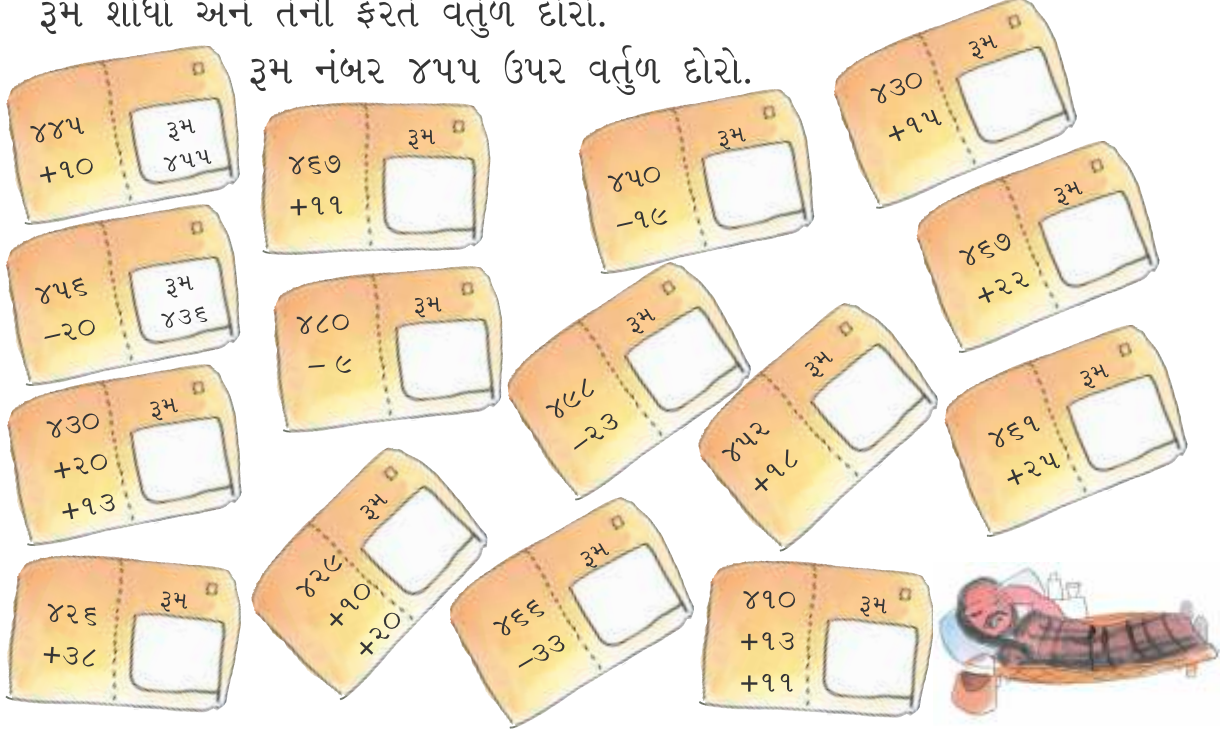
ચાલો પત્રો વહેંચીએ

ટપાલીકાકા આજે માંદા છે. ચાલો તેમના બદલામાં પત્રો વહેંચીએ.

પત્ર ઉપર સાચા રૂમ નંબર લખો. પછી ઉપર દર્શાવેલ ઈમારત (ભવન)માં રૂમ શોધો અને તેની ફરતે વર્તુળ દોરો.

રૂમ નંબર 844 ઉપર વર્તુળ દોરો.

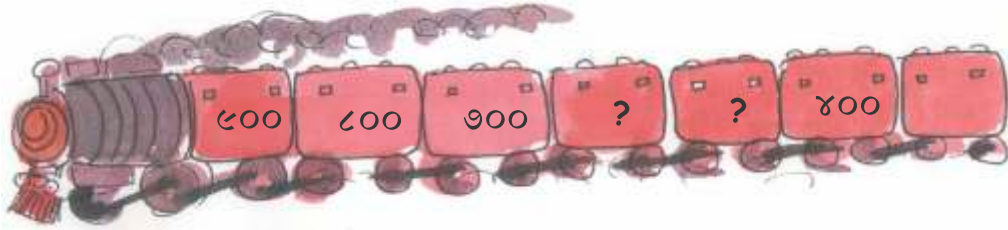
ઉપરના ચાર્ટનો ઉપયોગ કરીને શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને કોયડાઓ મૌખિક રીતે ઉકેલવા પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ.

ખૂટતી સંખ્યાઓ શોધો.

સંખ્યાની પેટર્ન જુઓ. ખૂટતી સંખ્યાઓ લખો.

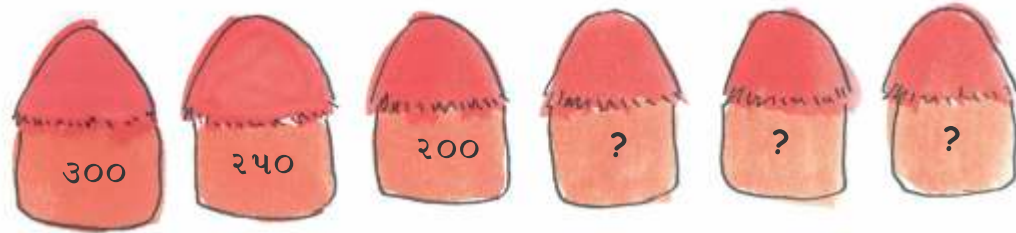
(૧) ૧૦૦, ૨૦૦, ૩૦૦, _____, _____, ૬૦૦, _____

(૨)

(૩) ૫૦, ૧૦૦, ૧૫૦, ૨૦૦, _____, _____, _____, _____

(૪)

(૫)

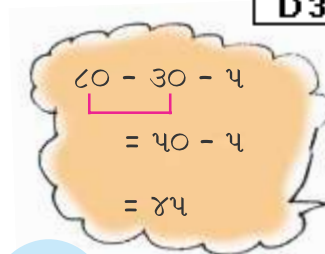
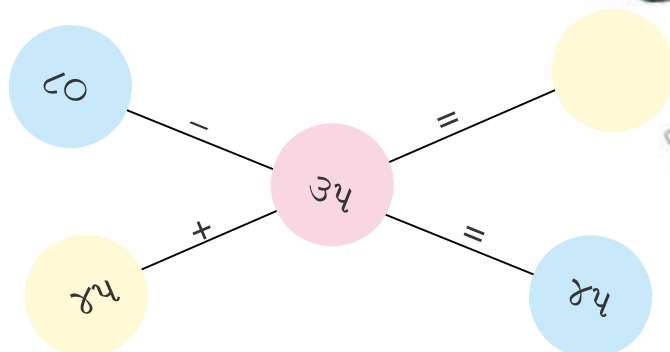

(૬) ૨૮૦, ૨૬૦, ૨૪૦, _____, _____, _____, _____

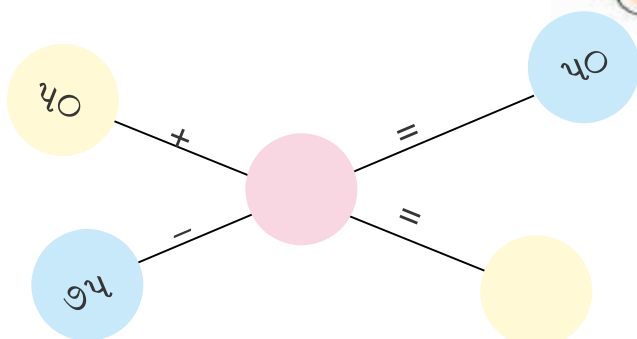
(૭) ૧૨૫, ૧૫૦, ૧૭૫, ૨૦૦, _____, ૨૫૦ _____, _____

મૌખિક ગણિત

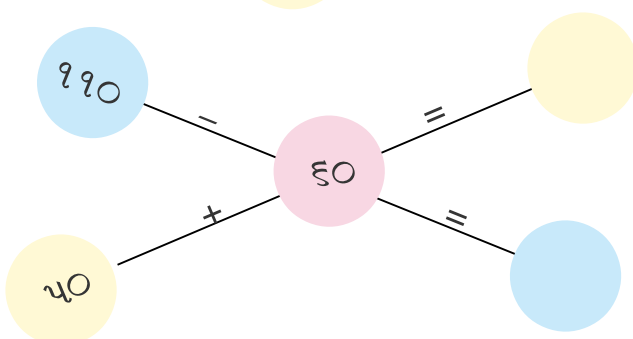
(૧)

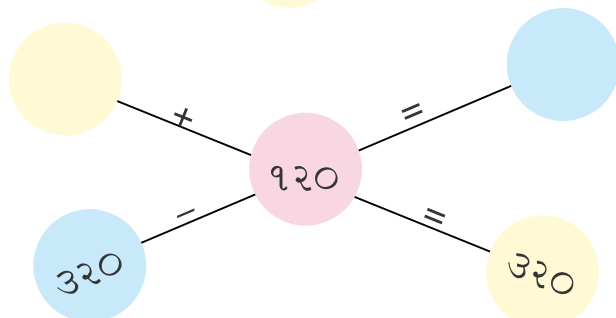
(૨)

(૩)

(૪)

મહાવરો

(૧) ઈન્દુની પેન્સિલ ૧૫ સેમી લાંબી છે.
જ્યોતિની પેન્સિલ ૮ સેમી લાંબી છે.
કોની પેન્સિલ વધારે લાંબી છે?
કેટલી વધારે લાંબી છે?

(૨) તમારાં પપ્પા અથવા મમ્મીને પૂછો.
૧ કિલોગ્રામ મીઠાની કિંમત _____
૧ કિલોગ્રામ ખાંડની કિંમત _____
બેમાંથી શું મોંઘું છે?
તેની કિંમત કેટલી વધારે છે?

(૩) અજયે ૨૫ મિનિટમાં રોટલી
બનાવી. પછી તેણે ૧૫ મિનિટમાં
દાળ બનાવી. બંને વસ્તુ બનાવવા
માટે તેણે કેટલો સમય લીધો?

(૪) ચંચળ સ્કૂલ સ્વેટર વેચે છે. બે
દિવસમાં તેણે લાલ, વાદળી અને
ભૂખરા રંગનાં સ્વેટર વેચ્યાં.

	લાલ	વાદળી	ભૂખરો
પ્રથમ દિવસે વેચાયેલાં સ્વેટર	૩૮	૬૬	૭૪
બીજા દિવસે વેચાયેલાં સ્વેટર	૪૦	૨૩	૮૮

ઉપરના કોઠા તરફ જુઓ અને નીચેના જવાબ આપો :

(૧) ચંચળે બે દિવસમાં ભૂખરા રંગનાં કેટલાં સ્વેટર વેચ્યાં?

(૨) બે દિવસમાં તેણે વાદળી સ્વેટર કરતાં લાલ સ્વેટર વધારે વેચ્યાં?

(૩) પ્રથમ દિવસે તેણે લાલ અને ભૂખરા રંગનાં કુલ કેટલાં સ્વેટર વેચ્યાં? ૧૨૦થી વધારે કે ૧૨૦થી ઓછાં? સાચા જવાબ માટે (✓) કરો.

૧૨૦થી વધારે ☐ ૧૨૦થી ઓછાં ☐

(૪) બીજા દિવસે તેણે કુલ કેટલાં સ્વેટર વેચ્યાં ? ૧૪૦ થી વધારે કે ૧૪૦થી ઓછાં ? સાચા જવાબ સામે (✓) કરો.

૧૪૦થી વધારે ☐ ૧૪૦થી ઓછાં ☐

૫. સંગીતા સાચી છે?

સંગીતા તેના દાદા સાથે
બજારમાં ગઈ.

તેણે કિંમત તરફ જોયું અને તેના દાદાને કહ્યું -

(૧) બિસ્કિટ કરતાં ઘી ૧૦૨ રૂપિયા વધારે મોઘું છે. ☐

(૨) તેલ અને ઘી બંનેની ભેગી કિંમત ૨૦૦ રૂપિયા કરતાં વધારે છે. ☐

(૩) ઘી અને ૧૦ કિલો ચોખાની કુલ કિંમત ૩૦૦ રૂપિયા કરતાં ઓછી છે. ☐

(૪) તેલની કિંમત બિસ્કિટનાં પડીકાં કરતાં ૪૦ રૂપિયા વધારે છે. ☐

સંગીતા સાચી છે? સાચી હોય તો ખાનામાં (✓) કરો અને ખોટી હોય, તો ખાનામાં (x) કરો.

કાગળ અને પેન્સિલનો ઉપયોગ કર્યા સિવાય તમે આ કરી શકશો?

વાર્તા-પ્રશ્નો :

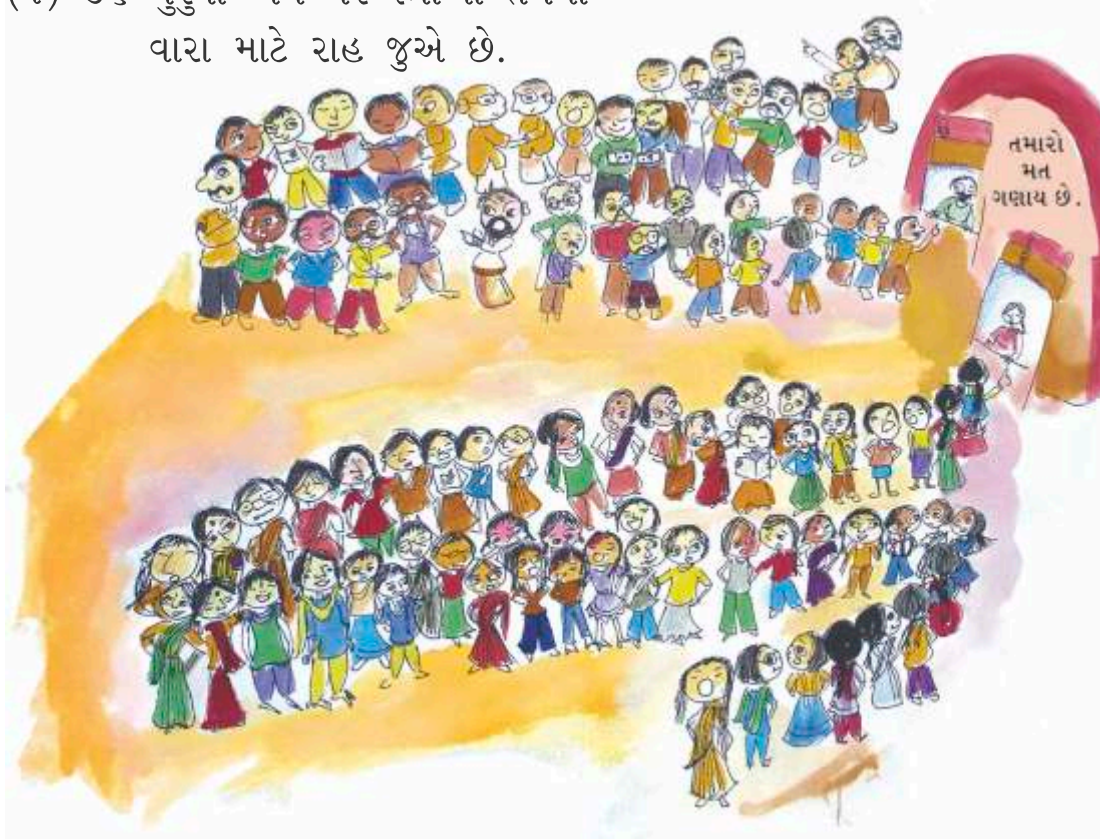
નિશા અને સોનુ વાર્તા-પ્રશ્નો બનાવતાં હતાં. નિશાએ કહ્યું વર્ગમાં ૧૩ છોકરા અને ૧૪ છોકરીઓ છે. સોનુ, તું આના પર પ્રશ્ન બનાવી શકે?

સોનુએ લખ્યું

વર્ગમાં ૧૩ છોકરા અને ૧૪ છોકરીઓ છે
તો બધાં મળીને કેટલા વિદ્યાર્થીઓ થાય?

તમે પણ તમારા મિત્રો સાથે વાર્તા-પ્રશ્નો બનાવી શકો. દરેક ચિત્ર તરફ અને તેના પછીના શબ્દો તરફ જુઓ. તમારો પ્રશ્ન નીચે લખો :

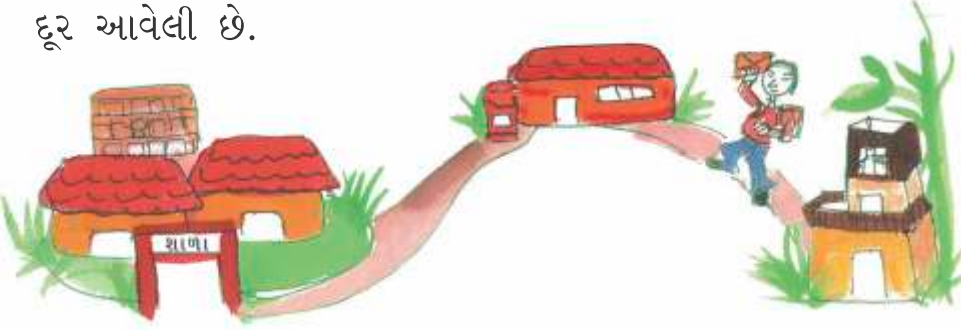
(૧) ૩૬ પુરુષો અને ૫૨ સ્ત્રીઓ તેમના
વારા માટે રાહ જુએ છે.

(૨) આપણી પાસે બપોરના ભોજન માટે ૨૦ મિનિટ અને રમત માટે ૧૫ મિનિટ છે.

(૩) પોસ્ટ-ઓફિસ શાહિદના ઘરથી ૧ કિમી દૂર અને તેની શાળાથી ૨ કિમી દૂર આવેલી છે.

(૪) બન્ટીએ ૨૭ પુસ્તકો વાંચ્યાં છે અને બબલીએ ૩૪ પુસ્તકો વાંચ્યાં છે.

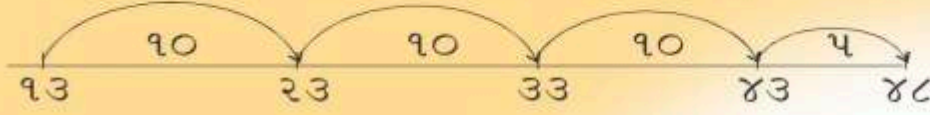

બાદબાકી કરો.

ડોલીએ ૪ ડઝન (૪૮ નંગ) કેળાં ખરીદ્યાં અને તેના દરેક મિત્રને ૧ કેળું આપ્યું. ૧૩ કેળાં વધ્યાં, તો કેટલા મિત્રોને કેળાં મળ્યાં?

તમે જાણો છો કે ૧૩થી આગળ ગણવાથી આ (ઉત્તર) મેળવી શકાય. ૧૦ના કૂદકાઓથી ગણવાનું વધારે સહેલું થાય. આ પ્રશ્નો હલ કરવા માટે પાન નં. ૨૯ પર આવેલા કિટ્ટુના ઘરનો ઉપયોગ પણ કરી શકો.

$$૪૮ - ૧૩$$

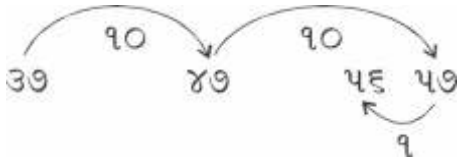

$$૧૦ + ૧૦ + ૧૦ + ૫ = ૩૫$$

$$\text{તેથી } ૪૮ - ૧૩ = ૩૫$$

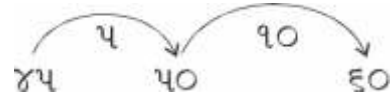
(૧) $૫૬ - ૩૭ = \boxed{?}$

(૨) $૬૦ - ૪૫ = ?$

$$૧૦ + ૧૦ - ૧ = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\text{તેથી } ૫૬ - ૩૭ = \boxed{\hspace{1cm}}$$

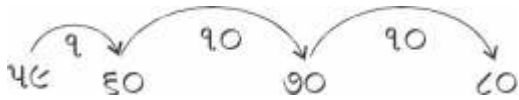
$$૫ + ૧૦ = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\text{તેથી } ૬૦ - ૪૫ = \boxed{\hspace{1cm}}$$

(૩) $૮૦ - ૫૮$

(૪) $૮૫ - ૬૩ = \boxed{\hspace{1cm}}$

(૫) $૮૪ - ૬૮ = \boxed{\hspace{1cm}}$

(૬) $૬૦ - ૨૦ = \boxed{\hspace{1cm}}$

(૭) $૮૦ - ૫૦ = \boxed{\hspace{1cm}}$

$$\underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}} = \boxed{\hspace{1cm}}$$

$$\text{તેથી } ૮૦ - ૫૮ = \boxed{\hspace{1cm}}$$

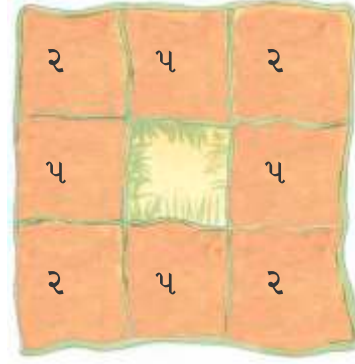
રાજાના ઘોડા....

એક રાજા હતો. જે માત્ર ૯ સુધી જ ગણી શકતો હતો. તમે કેટલા નંબર સુધી ગણી શકો છો? રાજાને ઘોડા પ્રિય હતા. પણ તે તેમાંના બધાને કદી પણ ગણી શકતો ન હતો. તે તેમને એવી રીતે રાખતો હતો કે તેને દરેક બાજુએથી માત્ર ૯ સુધી જ ગણવાની જરૂર પડતી.

રાજા પાસે કુલ કેટલા ઘોડા હતા ? _____

એક દિવસ એક મુલાકાતી ૪ ઘોડા સાથે ત્યાં આવ્યો. અંધારું થતું હતું તેથી તે રાત્રે ત્યાં રહેવા ઈચ્છતો હતો. પરંતુ ઘોડાનો રખેવાળ ગભરાયો. જો રાજા આ વધારાના ઘોડા જોશે તો તે ઘણો ગુસ્સે થશે. મુલાકાતીએ કહ્યું ગભરાશો નહિ. રાજાને કદી ખબર પડશે નહિ. તેથી તેણે નીચે પ્રમાણે ઘોડાઓની ગોઠવણી કરી :

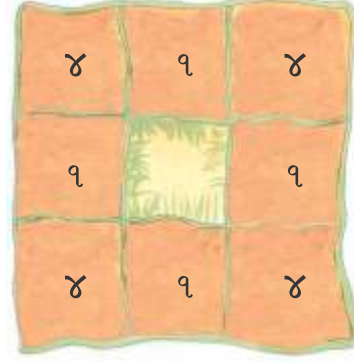
હવે ત્યાં કેટલા ઘોડા છે ? _____

રાત્રે રાજા ઘોડા ગણવા માટે આવ્યો. દરેક બાજુએથી તેણે ૮ ઘોડા ગણ્યા. તેણે કહ્યું, અરે! ખૂબ સુંદર! પછી તે સુખેથી સૂવા માટે ગયો.

સવારમાં હોશિયાર મુલાકાતીએ બીજી યુક્તિ અજમાવી. તેણે પોતાના ચાર ઘોડા લઈ લીધા અને રાજાના કેટલાક વધારે ઘોડા લઈ નાસી છૂટ્યો. તેણે રાજાના ઘોડાઓને આ રીતે ઊભા રાખી દીધા.

મૂર્ખ રાજા કોઈ ખૂટતો ઘોડો શોધી શક્યો નહિ. તમે તેને મદદ કરી શકશો?

હવે કેટલા ઘોડા બાકી રહ્યા? _____

રાજાના ઘોડામાંના કેટલા ઘોડાઓ લઈ ગયો હતો?

(“ન્યૂમેરસી કાઉન્ટ્સ” નામના પુસ્તકની તમિલ લોકવાર્તા ઉપરથી)

કોયડો

અમે કઈ સંખ્યાઓ છીએ?

તમે અમને બંનેને ઉમેરશો તો તમને ૧૦૦ મળશે.

અમારી વચ્ચેનો તફાવત પણ ૧૦૦ છે.

